

KIIRTÖS

Pilisszentlászlói Hírmondó

Önkormányzati támogatásban nem részesülő cenzúramentes havilap

Vízkereszt

Vízkereszt a karácsonyi ünnepek zárónapja, utána kezdődik a farsangi időszak. Ünnepe először a 3. század végén jelent meg keleten, majd a 4. században nyugaton, mindig január 6-án. Mivel a 4. századtól Jézus születésének ünnepe, a karácsony keleten és nyugaton is elkülönült. A vízkereszt ünnepe azóta három jelentést hordoz: a napkeleti bölcsek eljövetelét, Jézus megkereszteltetését, valamint csodatételét a kánai menyegzőn. Teológiai értelmezése: Jézus Krisztusban Isten jelent meg az emberek igazi Megváltójaként, az ünnep liturgiája Jézus hármasság megjelenéséről emlékezik meg.

Az első, legjellegzetesebb jelentés a háromkirályok, avagy a napkeleti bölcsek érkezésének ünneplése. Máté evangéliuma szerint a háromkirályok a betlehemi csillag által vezéreltetve jöttek keletről Judeába, hogy a zsidók újszülött királyának kifejezzék hódolatukat. Először Jeruzsálemben keresték a kis Jézust, majd Heródes király gonosz szándékkal Betlehembe utasította őket; ott meglelték a kisdedit, akinek aranyat, tömjént és mirhát ajándékoztak. A hagyomány szerint hárman voltak. A 8. században élt Beda Venerabilis nevüket is említi: Caspar, Melchior,

Balthasar - azaz Gáspár, Menyhért, Boldizsár. A tömjénezés szertartása a napkeleti bölcsek tömjénadományára emlékeztet. A vízkereszt második evangéliumi története (Mt 3,13-17) szerint

amikor Jézus harmincéves lett, mikor elment a Jordán folyóhoz. Keresztelő Szent János megkeresztelte őt, és Jézus ettől kezdve tanítani kezdett.

Krisztus keresztségének emlékére vízkereszt az ünnepi keresztelések napja volt, a katolikus egyház tömjént és vizet szentelt, innen az ünnep elnevezése. Az ünnepi népszokások közé tartozott a

csillagozás vagy háromkirályjárás hagyománya, a bibliai királyokat megszemélyesítő alakoskodók köszöntő felvonulása, dramatikus játéka. Az alakokat - a betlehemezés mintájára - gyerekek személyesítették meg. Legfőbb kelléke a csillag volt, amely mutatta az utat Betlehembe. Jellegzetes viseletdarabjuk a díszes papírsüveg. Minden esetben elénekelték a csillagéneket, melynek utolsó két sora így hangzik: "Szép jel és szép csillag / Szép napunk támad."

Vízkereszt napján szokásban volt a szentelmények hazavitele is: a szenteltvíznek gyógyító hatást tulajdonítottak, mindenféle betegségre használták. Hintettek belőle a bölcsőre, a menyasszony

koszorújára, a halott koporsójára. A következő januárig üvegben vagy nagy korsóban tartották, ami megmaradt a következő vízkeresztre, azt a kútba öntötték, hogy vize meg ne romoljon.

A házakat vízzel és sóval szentelték meg, és a pap krétával írta a szemöldökfára a házszentelés évét és

a G. M. B. betűket (Gáspár, Menyhért, Boldizsár).

A vízkereszt népszokásokból mára sajnos csak annyi maradt meg, hogy ekkor szedik le a karácsonyfát.

Összeállította: F R

Csodálatos ajándék

Valóban számomra, csodálatos ajándékot kaptam néhai Dr. Turi-Kovács Béla feleségétől Irénkétől és fiától Ákostól. A hajdani vármegyéinkről XIX. században megjelent 26 kötetes enciklopédiája számomra a régi idők lenyűgözően tartalmas kincsesbányája. Ezen szavaim alátámasztásul érdekességgént közölni szeretném az igen tisztelt Kürtös olvasókkal, hogy csak POZSONY VÁRMEGYE c. fejezetéhez 62 akkori idők elismert professzorának munkáit tartalmazza. Csak ennek az egy kötetnek 26 szerkesztői munkatársa volt.

Dr. Turi Kovács Bélát még a múlt század hetvenes éveiben ismertem meg Dr. Bakos Zoltán barátom által. Ismeretségünk a kilencvenes évektől barátsággá emelkedett. A miléneumi zászlót ő hozta és adta át 2001 –ben, az iskolánk udvarán rendezett ünnepségen, amely a pálos rendi templomunkban néhai Kabar atya által celebrált misével folytatódott és a Pilis Hotelban rendezett agapén ért véget. Baráti kapcsolatunk folytatódott, annyira hogy az immár 10. éves Kürtös első számába ő írta a afőoldalon üdvözlő szavait. Igen nagy tudása ellenére, írásaiban igen szerényen tárgyilagosan fogalmazott. Beszédjeiben, „csak a lényeket, de minden lényegest” célt tekintette elsődlegesnek. Nem csak jó ügyvéd, majd később politikus volt, de értett az egyszerű emberek, tehát a nép nyelvén is.

A fentiek alátámasztására az alábbiakban leközlöm dr. Turi- Kovács Béla barátom üdvözlő szavait, a KÜRTÖS 2014. augusztusi szám főoldaláról.

Megkérdezhetik az újság első olvasói, hogy milyen joggal szólok én, aki nem lakom Pilisszentlászlón?

Nem jogom, hanem nyomós indokom van arra, hogy megosszak önökkel néhány gondolatot. Az alföldről, Békés megyéből kerültem ide, erre a tájra és élek itt már sok évtizede. Az én őseim is a törökdúlás után jöttek hazát építeni, a nagy magyar Alföldre. Megteremtették a pusztaságból, a semmiből Magyarország első gabonatermő vidékét. Sok mindent elfelejtettünk, de az ősök tiszteletét a mai napig megtartottuk. Magyarok vagyunk, akik szeretjük és becsüljük ezt a hazát, szűkebb pátriánkat, de nem feledjük az ősöket sem. Árpád-házi királyaink idejében az udvar főurai, maga a király is gyakran vadászott a pilisi erdőkben. A mai Pilisszentlászló helyén a Kékes nevű település állt, amely a törökdúlás idején megsemmisült. A török kiűzése után újraindult az élet Magyarországon, új települések keletkeztek, más tájakról érkeztek emberek, akik hittek és bíztak a jövőben. Az elpusztult településekre, amikor megérkeztek az első szlovák telepések, a magyar felvidék hegyes vidékéről a Duna-menti szűkebb Magyarországra, bizonyára szomorúan gondoltak hegyeikre, az redőkre. Aztán amikor lepillantottak a hegytetőről arra a gyönyörű kis medencére, ahol felépült az új Pilisszentlászló, akkor már bizonyosan otthon rezték magukat.

Szorgalmas emberek voltak az ősök, rövidesen megépítették házaikat, templomot építettek, közösségeket hoztak létre. Az erdő volt az élet lehetősége, hosszú évtizedeken, évszázadokon keresztül az erdő mindig fizetett az itt élő emberek gondoskodásáért, szeretetéért. Jó közösség volt, amely őrizte a hagyományait, anyanyelvét, és így

tudtak Magyarország, az egész magyar nemzet hasznára dolgozni és boldogulni. A legújabb kor meghozta azokat a változásokat, amelyek egy új életformát is jelntenek. Az erdő már kevésbé ad munkalehetőséget, a közlekedés könnyebb lett, a munkahelyek szétszóródtak, új benyomások, új szokások és új emberek kerültek a faluba. A falu sokáig őrizte iskoláját, nevelte a gyermekeket a hagyományoknak megfelelően, mindez az utóbbi évtizedekben sokat változott. Jöttek új és jó dolgok, és elmaradtak régi, szintén jó dolgok, a kettő harmonikus együttélése még nem jött létre.

Minden önkormányzati választás egy-egy település számára jövőválasztást is jelent. Különösen így van ez azokon a helyeken, ahol még élnek az őshöz kötődő jó és fontos saját hagyományok, amelyeket mindenki megszeretne tartani, de csak kevesen hajlandók ezért tenni is. Magyarország ma keblére igyekszik ölelni a Kárpát-mrdencében élő magyarokat, és keblére öleli, szeretve tiszteli azokat a magyarokat is, akik megtartották identitásukat és így válnak a haza fiaivá. Pilisszentlászlón együtt élnek szlovák származású régi helyiek, és együtt élnek a

máshonnan jött új szentlászlóiak.

Közös feladat megtalálni, azokat a tenni akaró, jó vezetőket, akik Pilisszentlászlót nem a régmúlt feledésre ítélt falujának tartják, hanem újítani akarják, fejleszteni akarják a hagyományokat, élő

fejlődő települést akarnak. Megőrizni kívánják hitben és bizalomban, ezért kívánnak dolgozni. A közelgő önkormányzati választáson a jövő alakítása a Pilisszentlászlóiak kezében van. Adjon a Mindenható bölcsességet, ahhoz hogy jó döntést hozzanak.

Dr. Turi-Kovács Béla
Országgyűlési képviselő

F R

A madéfalvi székelymészárlás

1764 Január 7. - 360 éve történt

A felcsíki medencében, a Hargita lábánál, az Olt partján, Csíkszeredától északra található Madéfalva. E település neve azért vált ismertté a székelypóp történetében, mert 1764-ben ártatlan, fegyvertelen székelypóp százait gyilkolták le itt. A kegyetlen mészárlásról, így ír a korabeli krónikás: „Mária Terézia azt akarta, hogy a székelypóp álljanak az osztrák élire, menjenek a határokra s álljanak őrséget, mert erőst jó katonák vótak. De azok nem vállolták! Azok nem. Inkább abba a nagy hidegbe békuzakodtak a szalonkai erdőbe. Egy reggel a Bukov katanái rejamentek a falukra s az asszonyokat s a kicsi gyermekeket kihajtották az emberek után. Hogy futtak azok

szegények, s hogy sírtak! Amikor az öregebbek s a kicsikék, akik gyengébbesek vótak, kezdtek posztolni, akkor ők mind békuzakodtak

Madéfalvára. Az eppe Vízkereszt előtt való nap vót. Januárnak hetedikjén virradatkor, a katanaság rejik ment. ágyúkkal mind esszelövdözték a falut. Aki futott, kardokkal mind levágták. átkozottak legyenek még haló porikban es!” 1763. december végén a csíki és a háromszéki székelypóp Mádéfalván gyülekeztek, hogy megvitassák a határőrségbe 19

állás kérdését. Már december utolsó napjaiban felfigyeltek az osztrák katonai készülődésre.

A románok körében a katonai szervezés nem

ütközött ellenállásba, mert számukra ez a társadalmi felemelkedést hozta. A székelyek azért álltak ellen, mert a határőrséget nem a saját hagyományaik és a saját közösségükből választott tisztikar irányítása alatt akarták megszervezni. Mindezek mellett továbbra is adót kellett volna fizetniük. Az ingyen katonáskodás számukra alárendeltséget jelentett volna. Siskovicz József altábornagy adta ki a parancsot a székelyek megtámadására 1764. január 7-én a vízkereszt utáni hajnalon. Két ágyúval tüzeltek a fegyvertelen alvók táborára. A falut körbezárták és felgyújtották, ártatlan fegyvertelen embereket köztük asszonyokat és gyerekeket is leöldöstek. A mérsárlás előzménye a bécsi udvar Erdély határvidékeinek e megerősítése volt. Bár Mária Terézia királynő 1763-ban kiadott parancsa értelmében csak az önként jelentkezőket kellett

volna felvenni a határőrök közé, mégis mindenütt kényszerrel folyt a toborzás. „madéfalvi veszedelem” nem maradt következmények nélkül: a következő hetekben, hónapokban több ezren keltek útra a Székelyföldről a Kárpátok túloldalán fekvő Moldvába, hogy a Török Birodalom védelme alatt megmeneküljenek a katonai szolgálattól. Ahogy a székely nyelv mondja, a kitelepülők „elcsángáltak” Erdélyből, ezért a későbbiekben csángóknak nevezték azokat az emigránsokat, akik új otthonukat végül nem Moldvában, hanem attól északabbra, Bukovina területén találták meg. Hadik András gróf intézkedett a moldvai székelyek áttelepítéséről, akik – például Istensegits, Hadikfalva és Józseffalva településeken – ma is jelentős magyar közösséget képeznek.

F R

„Forr a világ bús tengere, oh magyar.”

Írta Berzsenyi Dániel. Egy zöld nadrágos, fekete pulóveres ukrán akar parancsolni az egész világnak. Mintha a lövészárokból lépett volna a Fehér Házba. Pedig sosem harcolt a sárban és fagyban. Lengyelországban a konzervatívok nyerték a választást, de koalíciós partner híján a liberálisok alakítottak kormányt. Tusk célja: Ukrajna eltartása. Ehelyett Lengyelország is bele döglik. Engedélyezni fogja az abortuszt is. Ami nemzeti öngyilkosság. Lech Valensza sírt az örömtől a szejm – ben. Hét gyereke volt, amikor sztrájkolni kezdett. Jaruzelszki háziőrizetbe záratta.

Ahol csinált egy nyolcadik gyereket is. Most sír az abortus bevezetésének örömétől. Nobel békedíjat kapott anno, hogy munkanélkül is fel tudja nevelni mind a nyolc gyerekét. Németországban Scholz kijelentette, hogy az antiszemitizmus megengedhetetlen. Az analfabéta, németül nem tudó és nem is tanuló muszlimokat ez nem érdekli. Nyugat-Európából egyetlen egyesült emirátust csinálnak. Iszlám törvénykezéssel. Sárvijával Scholz az illegárisok családtagjait is be akarja hozatni Humanizmus címszóval Akik betiltják a karácsonyt. Szilveszterkor pedig lövik a mentősokeket.

Losonci Miklós

Gazdakalendárium

Egy újévi műsorban láttam a vörösboros kacsasült elkészítését. Hozzávalók egy üveg vörös bor és egy pucolt kacs. A kacsát sózzuk meg és tegyük be a sütőbe. Ezután nyissuk ki a vörösbort. - Locsoljuk rá a bort a kacsára. – kérdezte az egyik férfi. Mire a másik: Dehogy is! Egészségünkre! A vörösbor nem a kacsára Kell, hanem a várakozásra, ha rá öntenénk, elpárologna. Proszit. A recept szerint a palacknak (üvege csak az ablaknak van, de a bornak palackja) ki kell ürülnie, mire megsül a kacs. Egy másik műsorban arról panaszkodott az egyik borszakértő, hogy a felkínált bor nem elég testes. Mire a másik beledobott neki egy pezsgőtablettát. Január a ropogó kályha melletti borozgatások hónapja. Kemence szavunk a szláv kamjenyica – kőkályha (kameny: kő, komíny, kémény) szóból származik. Mivel minden szláv nép hidegtelű területeken él, ezért mindenhol a leghatékonyabb kemencét használták fűtésre. Ellentétbe a latinokkal, akik az enyhe telű vidékeken a britekkel együtt csak kandallót használhattak. A német nyelvterületek fűtőberendezése a cserépkályha.

A téglakályha működési elve megegyezik a zárt kemencével és cserépkályhával. Tízéves koromig kályhás lakótelepen élhettem, de a pincében nem lehetett borunk, csak tűzifánk. A bátyám és én hordtuk be és hamuztunk. Aztán kerek ötven évig olajkályhás, konvektoros és távfűtött lakótelepeken kellett élnem. Hatvanéves koromig bírtam. Aztán végre újra hőálló üvegajtós cserépkályha villog és ropog a hálósobában. „Tanuld meg fiam, hogy bort még szőlőből is lehet csinálni” – így a régi életbölcsség. Az otelló szőlő, a megy, a ribizli és a 15 számú „bora” darabban is eláll. Nem lesz barnatöréses, sem pimpós. A konyha asztal közepén, hűtetlenül, félig töltve is elállnak a világ végéig és még három napig. Ennek ne örüljünk. Ezek a borok nem etilalkoholt, hanem metilalkoholt tartalmaznak. A rothasztó baktériumoknak is mérgező. Hányingert, hasmenést, rosszullétet szemfájást okoznak ezek a „borok”. Lengyel éveim alatt jöttem rá hogy a jablcok – almabor minden szőlőbornál savasabb, édesebb és testesebb, ízesebb. Ráadásul az oltványszőlőkkel egyetemben teljesen

metilalkoholmentes. A hatalmas savtartalmuk miatt „fixre töltve sosem barnul, sosem pimpósodik. Ausztria északi része a masztfixtel – „mustnegyed”, ami az almaboráról kapta a nevét. Régen Franciaországban nem iskolatejet vittek a gyerekek a táskájukban üvegbe töltve, hanem cidre-t (szidret). Ami almabor. A körtéből viszont a világ legjobb pálinkája készíthető. A románok csak egyszer főzik le. Ez a cujka. A székelyek viszont a húsfokos cujkát még egyszer lefőzve 70 fokos „kerítésszagot” készítenek. Erre mondta azt a román, hogy: „Azért huncut a magyar...” A szilvapálinkák rézeleje metilalkohol, de a körte tiszta etilalkohol. Minden csonthéjas első főzete mag ízű a magban lévő ciántól, de a második főzéskor a hőérékeny cián lebomlik, a keserű mag íz megszűnik. A „rézelejjel” a csonthéjas cefrék metilalkoholját öntjük ki. Szag alapján különböztethető meg az etilalkoholtól. A határban a január a trágyahordás időszaka, mert a föld fagyott nem süpped. Akinek, muszáj metszheti a fáit, szőlőjét, vághat fát, vagy hasogathat, de melegebb hónapokban ezek kimondottan a kellemes munkák. A búza hó nélkül egy éjszakát bír ki mínusz 20 fokon vagy egy hetet mínusz tíz fokon. A tél folyamán jól meggyökeresedik, „bokrosodik”. Tavaszig.

Losonci Miklós

A szlovák nép gazdagsága

Nagy lelki gazdagsága a szlovákságnak fennmaradt a mondákban, legendákban, elbeszélésekben, eseményekben és népdalokban. Unokák tanulták őket nagymamáiktól és így maradt fenn a mai időkig. A népek az özönvizet már el is felejtették, és ismét többen lettek.

Mikor már annyian voltak, hogy nem tudtak megélni a régi országban, megparancsolta nekik az Úr Isten, hogy széledjenek szét a világban. Nem engedte őket üres kézzel – minden népnek adott külön nyelvet és külön gazdagságot.

Nagy zsivaj volt, mikor anépek találkoztak Ister trónja előtt, ahol az Úr Isten ajándékba adta ki mit kért. – Adj nekünk Uram, nagy országot, amely bővelkedik tejben és mézbe!

- Adj nekünk Uram, nagy országot, amely bővelkedik tejben és mézbe!

- Adj nekünk Uram, erőt és lehetőséget, had

uralkodjunk más népeken! És ajándékozott az Úr Isten, amíg volt miből, osztogatott teli marokkal. Sokára, nagyon sokára a legvégén mennek az Isten trónja elé a szlovákok. Mennek igen nagy tisztelettel, csupán maréknyian vannak, legkevesebben az összes közül.

- Üdvözöllek gyemekeim, és miért jöttök a legvégén?

- Bocsásss meg Atyám, a nagyobb népek minket ellökdöstek, kis nép hiába is törekedne előre.

- És nektek mit adhatok, mikor a nagy földeket, erőt és dicsőséget már szétválasztották más népek?

- Nem kérünk nagy földeket, nem lihegünk erőért, sem dicsőségért, csupn egyért könyörgünk, a Te szeretettedért, hogy a szlovákokat örökön örökké szeresd!

- Szeretetért könyörögtök, ajándékért minden ajándék felett a világon? Amennyiben tehát szeretetet kértek, szeretetet adok nektek, a szlovák népet örökön örökké szeretni fogom!

Mosolyog a jó Isten, mosolyog a szlovákokon, akár az édesapa a gyerekekre, mert az ő kérésük az

összes nép kérése közül, a legjobban tetszett.

De hol vannak határai az isteni gondolkodásnak, ki tudná azt kimeríteni? Belemártja az Úr Isten az ujját a paradicsomi kútba és hozzáérinti a szlovákok ajkához:

-Ajándékba adom nektek a legszebb beszédet, amilyen a földön élő más népeknek nincs.A szlovák nyelv olyan kedves lesz, mint ahogy a mennyben énekelnek az angyalok. Olyan gyönyörű lesz mint a harmat csillog a nap sugaraitól. Olyan kellemes, mint a hajnali szellő. Olyan édes, mint

amikor édesanya gyermekét dicséri. Olyan kedves, mint az ártatlan gyermek mosolya. Olyan ígéretes, mint a fülemüle csengő hangja, amelyből a fiatalok, még fiatalabbak, és az idősebb szívek is megfiatalodnak!

Másodszor belemarkol az Úr Isten a paradicsomi levegőbe, a legszebb dalokat meríti belőle és a

szlovákok szájába rakja.

-Dalokat, a legszebb dalokat adom nektek. Mikor lányaitok énekelni kezdenek, a madarak elnémulnak, a patakok felzúgnak, a dombok táncra perdülnek. Leányaitok éneke földeteket paradicsommá változtatja!

Az Úr Isten harmadszor is rámosolyog a szlovákokra, harmadszorra minden jót kíván:

-Végül hont – adok nektek a a tátrai hegyek alatt lesz a hazátok.Ott műveljétek saját földjeiteket, ott őrizzétek meg atyáitok szokásait, a keresztény hitet és a szlovák nyelvet.

Amennyiben gyötrelmem és szenvedés törne rátok, ne esetek kétségbe, én titeket mindig atyai szívemben hordozlak, és mindig segíteni fogok!

- Ó köszönet Néked Uram, köszönet, köszönet, hogy nem feledkeztél meg a szlovákságról!

Ott élnek a szlovákok a Tátra alatt már több mint ezer esztendeje saját földjükön. Továbbra is élni fognak, mert a szlovák nép az Istent szolgálja és az Úr Isten híveit, mindig megvédi.

F R

Hozzászólás a rohan az idő című cikkhez

Gyerekkoromban egy „számтан” (matematika) órának sosem akart vége lenni. Ma évtizedek lepergése tűnik annyi időnek. Majdnem 50 (ötven) éve jártam először Erdélyben. A sors szeszéjéből a székelyudvarhelyi színházban láttam életemben először és eddig utoljára is Katona József Bánk-Bán – ját. A legnagyobb Csauseszku elnyomás és kizsákmányolás idején. A főhős a színpad szélén állt. Hátul, mögötte a többi színész. Nem nekik, hanem 180 – fokkal megfordulva nekünk mondta a mű szövegét: „Magyarok! Előbb, mint sem magyar hazánk előbb halt meg méltán a királyné!” IV. Béla

katonai antitalentum volt. Lövészek nélkül szállt szembe a tatár íjászokkal. Viszont ő kezdte építtetni a Salamon tornyot, aminek az ablakában világított Salamon tők-lámpása. Az építés előtt 150 évvel. (?) Máig Salamon torony a neve. Pedig 150 évvel az építése előtt lehetetlen lett volna tőklámpást raknia a börtön ablakába. A bitumenút túloldalán lévő romok is érdekesek 2 x 2 m – es szobák. Méteres falakkal fűtés nélkül. Micsoda visszalépés az aqinkumi padlófűtéses, ókori, római házakhoz képest.

Losonci Miklós

Egy szorgalmas élet vége Ismét kevesebben lettünk

Új esztendőnk első temetésén vettünk végső búcsút, január 3. délelőtt Erdélyi Zoltántól majd kísértük utolsó útjára. Zoltán barátunk ugyan nem helybeli születésű, de fiatalon legénykorába került Pilisszentlászlóra. Alig múlt húszéves, amikor megismerkedett a falunkbeli Kosznovszki Erzsikével, akivel házasságot kötött. A szülők segítségével igen hamar, alig kétévi házasságukat követően építették fel családi fészkeket. Mindketten igen szorgalmas takarékos életet éltek. Ezt bátran merem állítani, és leírni, hiszen jómagam terveztem, és mint vállalkozó építettem meg a most is igen szépen karban tartott Béke utcai házukat. Ebben a családi házukban nevelték fel Zoltán névre keresztelt fiú, és az Erzsébet névre keresztelt leánygyermeküket.

Zoltán, akit barátomnak tekintettem, nem csak szorgalmas, de a tanult festő mesterségén felül önszorgalomból, megtanulta a parkettázást, és nagyon sok építőmesterséghez is igen jó érzéke volt. Nagyon sokat dolgozott családjáért, hogy

minél jobb módon élhessenek. Életének jelentős részét fizikai munkával töltve került nyugdíjba. Nyugdíjasként is erejéhez mérten dolgozott.

Felesége halálát nehezen bírta feldolgozni. Ezt követően az egészsége is megromlott. Ezzel mozgásában is megsérült. A mindig örökmozgó Zoltán barátom már egyre nehezebben bírta elviselni a tétlenkedést. Így életének túl a 74. esztendejének örökké elhagyott bennünket.

Kedves Zoltán! Kemény küzdelmes életed után nyugodjál békében! Legyen neked könnyű Pilisszentlászló község, ahol több mint fél évszázadot éltél, temetőjének rögzös földje!

A gyászoló család nevében engedjék meg Tisztelt olvasóim, hogy megköszönjem mindazok részvételét, akik Tibor atyánk búcsúztatásával elkísérték Öt utolsó útjára, községünk ősi temetőjében, és sírjára koszorút, virágot helyeztek.

Franyó Rudolf

Természetesen

Már a Hongkoongi infulenzát is a vándormadarak terjesztették. Természetesen a madárinfluenzát is a vízimadarak terjesztik. Melyek szinte minden faja természetesen védett. Így megfertőzik természetesen a házi baromfikat is. Amiket főzve vagy sültve természetesen feldolgozhatnánk pl. felvágottnak, de ez természetesen tilos. A vadászat túlzott korlátozása természetesen csökkentené a járványok kitörését.

Így viszont teljes teljes baromfitelepeket, járások, megyék baromfiállományát írtjuk ki a vízimadarak vadászatának túlzott korlátozása miatt. Az általunk megkímélt vízimadarakat, sőt minden költöző, vonuló madarunkat is az olaszok hálójával, mind összefogdossák, válogatás nélkül megeszik.

Losonci Miklós

A megélhetést adó erdő

Elődeink életében nagy jelentőséggel bírt a községünket körbeölelő erdő, amely sok családnak biztosította megélhetését. Ugyanakkor ellátta az egész falut tűzifával, építőanyaggal, szerszámfával és a különböző eszközökhöz szükséges faanyaggal: lovaskocsi, szánkó, hordó, létra, vessző a kosárfonáshoz, és az akkoriban szokásos sok- sok gombával, szénával és sok egyébvel..

Községünkben a legtöbb embernek munkát és megélhetést az erdő adott. Ezt a nehéz fáradtságos munkát hajdanában kézi erővel, kézi szerszámokkal, hagyományos módszerrel végezték.

A fa kitermelését akkoriban kizárólag lombhullástól – rügyfakadásig végezték. Tehát az ősz végétől tavaszig. Rügyező, lombos fát nem vágta ki, hiszen az ilyenkor kivágott fa lében dús, ezért kevésbé értékes a téli termeléshez képest. Ezen kívül a kidöntött fa, dőlés közben felsértette volna a többi lombba borult fát.

Ugyanakkor a különben is nehéz fizikai munkát igénylő fakitermelést nehezítették a zord időjárási viszonyok: télen a hó, fagy és bizony akkoriban még keményebbek voltak a telek. Ősszel és télvégén, kora tavasszal az eső, sár sem volt sokkal kedvezőbb a fakitermeléshez, de egyéb erdei munkákhoz sem. Ezt a munkát általában teljesítménybérben végezték. Nagyobb termelés esetén brigádokat alakítottak egy-egy kijelölt termelés elvégzéséhez. Kisebb termelésnél családok, rokonok álltak össze és végezték el a kitermeléssel kapcsolatos feladatokat.

Az asszonyok, nagyobb lányok fiúk, férjük, apjuk oldalán tudásukhoz, erejükhöz mérten, de esetenként tán azon felül is segítették a családfőt munkájában. A fakitermelés első műveletét a hajkolást, amivel megadták a döntés irányát férfiak fejszével végezték. Az így kivágott ékvágással szemközt kicsit az ékvágás felett már rámás fűrész, vastagabb fa esetén keresztvágó fűrész, illetve halfűrész (riba) használtak, aminek egyik végét családi termelés esetén az ügyesebb legényke vagy a feleség húzta.

Bizonyos mennyiségű fa ledöntése után, nagyobb létszám esetén akár azonnal kezdődött a gallyak levágása, majd a törzs méret szerinti felvágása, amihez szintén vastagabbnál a keresztvágó fűrész használtak.

A keresztvágó fűrésznel, de esetenként a rámásnál is kis vékony éket ütöttek a fába a már elsüllyedt fűrészlap mögé, ezzel akadályozták meg, fa általi beszorítását a fűrészlapnak. Így könnyebben „suhant”, aminek csengő hangját élvezet volt hallgatni az erdő csendjében. Az így kitermelt fát lovas kocsival megközelíthető helyre depózták.

A körülményektől függően, volt amikor a fatörzset lóval kihúzták a depóba, majd a további darabolást ott végezték. Hagyományos, 1 méter hosszúságú tűzifa kitermelésnél a depóba vagy rakatba hordás kézierővel, vállon, kézben történt. Távolabbról, főleg hegyoldalból történt közelítés sok esetben úgynevezett házilag készített ember vontatta, (de leginkább a lejtő miatt visszatartotta) úgynevezett román szánkóval történt.

Ez valóban embert próbáló igen nehéz és veszélyes munka volt. Hegyoldalból többszöri dobálással, vagy megfelelő lejtés esetén az erre a célra csúszdával is próbálkoztak. A megfelelően kialakított depókban sokszor 30-50 m. hosszú sorok vártak az elszállításra.

Az ilyen módszerrel kitermelt átlagmennyiség férfi páros esetén a körülmények függvényében átlagban 2-6 m3 fa volt egy nap alatt.

Így volt ez még a II. világháború után is egészen a hatvanas évek elejéig. Ekkor kapott a Szentendrei Erdészet, a baráti Szovjetunióból, druzsba – barátság elnevezésű, árammal működő láncfűrészeket, amikhez az áramot agregátorok biztosították. Ezeket, a gépeket ugyan csak két személy tudta üzemeltetni, de még így is jobb, könnyebb, eredményesebb volt a termelés.

A baráti- testvéri Szovjetunió nemes szándékú ajándékát ismertetni, közhírré tétetni ott volt a MTI

(Magyar Távirati Iroda). Nos, az MTI - fotósának köszönhetően így maradt meg örök emlékezet okául Petkó Vilmos, és barátja édesapám Franyó Rudolf közös küzdelme, a természetes bükkfával.

F R

BÚÉK & IDŐ

„Nézzünk az idő tükrébe...” / „Egyirányú út a kegyetlen idő...” / „Néma a nap / az elvarázsolt idő / változik szalad / bár te csak állsz / ezen a földön / minden(ki) halad...” - ilyen verssorokat vettem papírra három vagy inkább négy évtizeddel ezelőtt mint „ígéretes ifjú költő”. Talán komolyan is gondoltam, de azért nem túlságosan, hisz huszonévesen az ember a szerelmen kívül semmit nem vesz szó szerint és véresen komolyan. Játszottam a szavakkal, kipróbáltam és kitaláltam mindenfélét, állítólag itt-ott még sikerült is egészen elfogadható dolgokat összehoznom, de semmiképp sem lehettem annak a bölcsességnek a birtokában, ami tényleg csak az idősebbek sajátja, és azoké, akiket az élet nehéz próbatételek elé állított. Igen, a valódi bölcséké, akik már tudják, hogy földi életünkben a legértékesebb az IDŐ. Az új év küszöbén boldogat kívánunk mindenkinek, pedig inkább több időt kellene kívánnunk egymásnak, sokkal több időt mindenhez, ami értelmet ad az ittlétünknek, ami évtizedek múltán is fontos lesz nekünk, a szeretteinknek, szűkebb és tágabb környezetünknek is. Korunk előrehaladtával egyre

jobban átérezzük az egészség szó valódi jelentését is. Már egyáltalán nem tartjuk viccesnek az öregek „Hol itt fáj, hol ott fáj...” kezdetű és a régi mesék kezdő mondataira emlékeztető sóhajait, kezdjük érteni, mi is az öregedés. A világ már csak ilyen: jóllakott ember nem hisz az éhesnek, fiatal az idősnek, egészséges a betegnek. Nem feltétlenül öröm, de nem csak mi öregszenek, egy kis szerencsével ezt mások sem kerülhetik el, sőt nem csak egyénileg öregszenek, hanem a közösségünk is. Persze főként a mi magyarországi szlovák közösségünkre gondolok, amelynek, mint varázsszerre, éppen az említett időre lenne nagy szüksége. A következő évben egy kicsit fellélegezhetünk, nem fenyegetnek választások (sem parlamenti, sem európai parlamenti, sem önkormányzati, sem nemzetiségi), legalább egy évünk marad arra is, hogy komolyan/rendesen felkészüljünk a népszámlálásra, szerencsére egészséges és nyugodt légkörben. Kívánjunk tehát (mindenkinek azt, amire szüksége van) a boldogság mellé egészséget és időt is!

Fuhl Imre

Újévi fogadalom

Az újévi fogadalmakat alaptól elutasítom, nem szoktam én olyat... 2020 januárjában azonban mégis valami ilyesmi történt velem. Épp újév táján keresett meg egy jóbarátom, Pénzelik Attila, a kiváló dobos, akivel 1985-ben együtt alapítottuk az egyetlen és egyedüli nemzetiségi, illetve szlovák-magyar rockzenekart (a fanatikus rajongóink némelyike szerint legendás) AGR±-t, hogy nem lenne-e kedvem a megszűnése után pontosan 30 évvel újraalapítani. Én ugyan sosem voltam igazi zenész (legjobb esetben is csak dalszövegíró), gitárt többnyire csak szükségből vettem a kezembe és abban a reményben, hogy gyorsan találunk sokkal jobb és valódi zenészeket, de akkoriban mégis

képes voltam a zenekarban legalább kísérni, főként basszusgitáron. Így hát 30 évvel később, már-már vénségemre újra kézbe vettem a leporolt és újrahunyozott basszusgitárt, és megpróbáltam felhangolni (tényleg, nem is tudtam, hogy már ezt is egy mobiltelefonos alkalmazás segítségével szokás), előcsalogatni belőle valamilyen elfogadható hangokat, felfrissíteni ezt-azt az elméletből és pengetni... Időközben kiderült, hogy Attila valószínűleg nem is gondolta komolyan ezt a dolgot, talán a COVID-19 és a pandémia volt az oka, de végül az AGR± rockegyüttest 30 év múltán sem keltettük új életre.

Fuhl Imre

Zoltán Bárkányi Valkán: Kara néni karácsonya

A károgó varjak, a bánat madarainak csapata a falu fölött egyenesen a katolikus templom felé szállt, és elkezdett körözni a torony körül. Kara Ilcsa néni önkéntelenül is abbahagyta a seprést az udvaron, a gallyseprűre támaszkodott, kiegyenesítette a hátát és körbenézett. — Karácsonyra biztosan kemény hideg lesz – villant át az agyán. A templom felé pillantott, és meglátta a fáradhatatlanul köröző madarakat. - A varjak mindig megmondják, milyen idő lesz - gondolta még. Amint az udvart seprte, bizony gyakran meg kellett állnia, hogy kiegyenesítse a derekát. Tompa, szinte elviselhetetlen fájdalom kínozza. Igaz ugyan, a munkában, sőt a mozgásban is az utóbbi időben nemcsak a fájós dereka akadályozta. Fokozatosan elhagyta az ereje, egyre gyengébbnek érezte magát. Reggel nehezen kelt ki az ágyból, este szinte tehetetlenül zuhant bele. A fájdalmat nem csillapították az orvosságok sem, éppen ellenkezőleg, szétáradt az egész testében.

Egy jó évvel ezelőtt félóra alatt tisztára seprte az udvart, most meg annyi időbe kerül, hogy ezalatt kiért valamikor a sziklák alá, a legtávolabbi szőlőjébe is, mormogta mérgesen az orra alatt. Tiszta szerencse, hogy az öreg vályogházat még

novemberben, a Kelemen napi búcsúra kimeszelte. Most már biztosan nem lenne ereje ilyen nagy munkára. Régebben, még az ősz elején megfázott valahol, és az eredmény keserves volt: hosszú napokig gyötörte a láz, a tüdejét meg erős köhögés szaggatta. Kész csoda, hogy nem fulladt meg. Már a legrosszabbra gondolt: csak egy kupac föld a behunyt szeme fölött gyógyíthatja meg. Orvoshoz azonban nem akart menni. Az öreg doktor, akiben talán meg is bízott, két éve örök nyugalomra tért a templom fölötti lejtős domboldalon. Igaz ugyan, hogy a fiatal doktor, hívás nélkül is eljött, és könnyörtelenül belenyomott két injekciót. Ezek nélkül, gondolta később, neki is el kellett volna költöznie arra a lejtőre a templom fölött. Akkor már annyi ereje sem volt, hogy felkeljen az ágyból, csak feküdt, mint egy fadarab, és nézte a konyha fehér falait meg a plafont.

Az elmúlt nyolcvannyolc év alatt sohasem volt olyan gyenge és beteg, mint akkor. Az injekciók után harmadnapra sokkal jobban lett, már egészségesnek érezte magát. Még szerencse, hogy számíthatott jó szomszédjára, Marcsára, aki mindent megcsinált a ház körül. A betegsége miatt így is elég gondot okozott neki. Sokkal korábban

kellett kelnie, hogy megetesse az állatokat, ne hagyja éhezni a tyúkokat, nyulakat meg a kutyát, sőt a macskának is öntött egy kis tejet. Szegény, neki is megvan a maga keresztje, és nem is fiatalabb nála. A doktornak is biztosan Marcsa üzent, csak neki nem mondta meg. Az emberek jók, gondolta magában Kara néni.

Egészsége, mint hamarosan kiderült, nem tartott sokáig. Azóta minden munka nehezebb és megerőltetőbb. Hol van már az az idő, amikor a férjével egykettőre elbírtak a legfárasztóbb munkával is? Már odavan, soha nem tér vissza.

Az öregasszony szigorúan betartotta a szokást, hogy Karácsonyra a házban és a ház körül mindennek tisztának és a legnagyobb rendben kellett lennie. A házat kívül-belül kimeszelték, a disznóvágáson régen túl voltak, a kamrában illatoztak a frissen füstölt kolbászek és sonkák, a ház mögött, a pincében ott sorakoztak a lefejtett kiváló házi borral, az öröm, erő és életkedv forrásával teli hordók.

Ilcsa néni jó szívvel emlékszik vissza a karácsonyokra, amikor összejött az egész család. Amikor még éltek a szülei, a nővére, Anka, és az öccse, Jozsko. Aztán még itt volt a nevét viselő egyetlen lánya is. Igaz, nagyon régen volt ez. Elsőnek az apja hagyta el a családot, ottmaradt valamelyik átkozott szibériai gulágban. Azt a poklot, azt az átkozott szenvedést nem élte túl. Nem is élhette, hiszen már nem volt fiatal. Illendő temetés nélkül tűnt el egy tömegsírban sok szerencsétlen falubelijével együtt, akiket ilyen messzire hurcoltak kényszermunkára. Az apja így nem pihenhet, ahogy illene, a temetőben a templom fölött. Emlékét csak a sírkő őrzi születése és halála dátumával. És hol van már az anyja, aki az Úr születése napjára még a legnehezebb időkben is elővarázsolt valami ajándékot mindenkinek a családból? Már régóta ő is örök álmát alussza. És a testvérei? A nővére, az öccse? Az ő sírjaik is ott vannak anyja és apja keresztje mellett. Öt évvel ezelőtt a férje is odakerült. Halálával a ház kiürült, csak ő maradt benne egyes-egyedül. Igaz, itt lakhatna a lánya is, de őt a sors és a szerelem nagyon messzire, valahová a tengeren túlra csábította. Érte jött a fiú, a lány gyerekkori szerelme, aki szüleivel együtt még ötvenhatban biztosabb, biztonságosabb hazát talált magának

Amerikában. Az elválás a lányától nagyon fájdalmas, szinte elviselhetetlen volt. Csoda, hogy a szíve nem szakadt meg ennyi fájdalomtól. Az élet azonban nem állt meg, minden napra bőven jutott munka. Csak éjjel sírdogált, a párnába temette könnyes arcát. Kívülről senkinek sem mutatta, hogy szenved, hogy a bánat összeszorítja a szívét. Egyetlen vigasza az volt, hogy két évente, mindig novemberben a búcsúra, hazajött a lánya, hogy meglátogassa. Eleinte csak maga, később a férjével és a gyerekekkel. Ezek a napok mérhetetlen örömmel és jókedvvel teli valódi ünnepek voltak.

Lassan négy éve lesz, hogy nem találkozott a lányával és annak családjával. Akkor megírta, hogy beteg és nem mehet ilyen hosszú útra. Két évvel ezelőtt, szintén levélben, a veje értesítette, hogy a felesége, vagyis az ő lánya, semmiképpen sem utazhat. Azóta nem kapott hírt a tengerentúlról. Se rosszat, se jót. Nem csoda, hogy ez megrémítette, és mérhetetlen aggodalommal egyetlen lányáért feküdt le, nap mint nap. Sokszor gondol a legrosszabbra, arra, hogy kislányát élve már nem fogja látni.

Kara néni befejezte az udvar seprését, és megkönnyebbülve mélyet sóhajtott. Arcán valami nedvességet érzett, ezért a károgó varjak felé emelte az arcát, és mintegy magának megerősítette: - Tudtam. Mégiscsak meghoztátok a havat! Az első havat! – mondta félhangon, és ruhaujjával letörölte arcáról az olvadt hópelyheket.

Az öregasszony először a fa tornáczra nézett, aztán a kert felé fordult, és megsimogatta tekintetével a hatalmas, kopasz diófát, amelyet annak idején még az apja ültetett. A többi gyümölcsfát a férje és az öccse ültette, azután meg ő maga, az özvegyasszony, amikor már nem volt férfikéz a háznál.

Kara néni a konyhaajtó előtt találta magát, néhányat dobbantott, hogy lerázza azt a kevés havat és sarat. Halkan becsukta maga mögött az ajtót, néhány hasábot dobott a sparherltba, és elkezdett

rakodni. Pár perc múlva hangosan sóhajtott néhányat, úgy érezte, hogy teljesen elhagyja az ereje, a lába egyáltalán nem akar engedelmeskedni. Mintha nem is tartozna a testéhez. Le kellett ülnie az ágy szélére. Kimerülten bámulta a lánán a kis fenyőt, amelyet még korábban egy nagyobb, sárga agyaggal töltött fazékba tett. Az apró karácsonyfát már kis gyertyák, arany és ezüst színű papírszalagok és szaloncukor díszítették.

Közben kint teljesen besötétedett. Kara néninek minden erejére szüksége volt, hogy a kredenchez menjen gyufáért. Amikor már minden gyertya égett, ösztönösen, apró, csoszogós léptekkel visszament az ágyhoz. Megint leült, és hátát a nagy párnának támasztotta. Így nézte az apró

gyertyalángokat, amelyek lassan, fokozatosan erőre kaptak és ragyogó fénybe borították az egész konyhát.

Az öregasszony szeme a nagy fényességben csak úgy sugárzott a boldogságtól. Pár pillanat múlva egyáltalán nem értette, hogy ebben a szinte vakító fényességben hogyan, honnan jöttek egymás után azok, akiket szeretett: elől apja és anyja, mögöttük öccse, Jozso a nővérével, Ankával, aztán a férje egyetlen lányukkal, Ilkával. Mindannyian egyenesen a karácsonyfához mentek. Mint korábban soha, felsorakoztak a feldíszített fa előtt. Két testvére halkan énekelni kezdett: „Krisztus Jézus született, örvendezzünk!” Hamarosan csatlakoztak hozzájuk a többiek is, mindannyian együtt énekeltek. Ilcsa néni rögtön felismerte az együttesben férje acélos hangját, aki két kezével vezényelte ezt a karácsonyi énekkart. Felállt az

ágyról és mindannyiukat egyszerre a szívére ölelte.

-Boldog Karácsonyt! –
suttogta és egymás után mindenkit jobbról-balról megcsókolt.

Sorban kézen fogták egymást, és kimentek a konyhaajtón. Kint, az udvaron sűrű

pelyhek keringtek a levegőben, majd csendesén hullottak a földre. Kara Ilcsa néni még hallotta a szomszédasszony hangos kiáltását:

- Ilcsa, hol vagy? Nyisd ki!

Kara néni nem felelt. Családjával együtt ott lépdelt a friss, puha hószőnyegen, amely már vékonyan betakarta az egész udvart.

Szlovákból fordította: Zsembery Teréz

(A képek illusztrációk.

Forrás: Kesztlöci fotóarchívum)

Vianoce tetky Karovej

Látnivalók a Pilisben

SIKETNÉMÁK MÁRIA-KEGYHELYE

Dobogókőn közvetlenül a kilátó vaskorlátja alatt jószándékú, egyszerű kegyeleti hely. 1927-ben létesítették a Mária-tisztelő magyar siketnémák. Műüket sajnos többször szétverték ismeretlen barbár rombolók. Kb. 30 éve renoválták a fenti fogyatékosok, akiknek kedvelt és rendszeres látogatási helye.

SZENTKÚT (Pilisszentkereszti)

A Pilisszentkereszt / Pomáz községhatáron lévő, bekerített kegyeleti hely, forrás fölé épített oltárra, kereszttel, szobrokkal, szentek képeivel és padokkal. A már-már ködbevesző emlékezet szerint állítólag egy helybeli (esetleg pilisszentlászlói?) gyerek csodás gyógyulásának színhelye, amely ettől kezdve lesz búcsújárások és magánájtatosságok célpontja. Különösen az I. világháború idején keresték fel gyakran katonaférjüket illetve – fiúkat hazaváró helybeli asszonyok. Gyerek, sőt kamaszkoromban is processzióval jártunk oda a szeptemberi búcsúnap vasárnapján. Azóta is rendszeresen karban van tartva.

VIADUKT

Az Esztergom – Pilisszentlélek – Dobogókő közötti műszelvényes, akkor még makadám burkolatú közút szerves része részeként épült 1936. év táján. 1945. január 9. én felrobbantották a német támadás előtt hátráló szovjet harcosok. Újjáépítve 1948-ban. Két oldalsó vaskorlátja az 1944. nov. 4-én felrobbantott budapesti Margithíd tartozéka volt (néhai Tóth Vilmos esztergomi ácsmester közlése, aki 1948-ban az újjáépülő völgyhíd zsáuzási munkáját végezte).

PILISSZENTLÉLEK

A MAI FALU HELYÉN LÉVŐ VÖLGYET

Bend völgyének hívták az Árpád-korban. Egy 1265 (?) évi – Iv. Béla királytól származó – adománylevelével Benedek-völgy néven említi. Megtudjuk ebből, hogy a közeli Klastrompusztán megtelepedett hallgató és szorgalmas pálos szerzeteseket negyven kedvelő király a mai pilisszentléleki rommal azonos vadászkastélyát adományozza nekik újabb kolostoralapítás céljából. Z azonban csak jóval később valósult meg, amikor IV. (Kún) László király 1287-ben végrehajtotta nagyapja rendelkezését és ténylegesen át is adta a vadászkastélyt kolostorra alakítás végett. A pálos barátok a Szent Lélek tiszteletére (Sanctus Spiritus de Pilisio) szentelték fel új – immáron második – kolostorukat. Ettől kezdve Szentléleki völgy a helység – de még nem falu! – neve. Az 1700-as évek első három évtizedében – pálos égisz alatt – üveggyártás folyt ugyanitt. Ezért Hutaszentlélek a kis erdei település új neve. Az üveggyártás megszűnte után – jóval később – alakult ki a mai hivatalos Pilisszentlélek szó. A Pilis – előtag itt is a Pilis hegységre utal.

Dobay Pál erdőmérnök, nyugd. erdőfőfelügyelő

Tibor atya bölcs mondásai

1. Szeretet és hűség ne hagyjon el soha, kösd a nyakadba, és írd fel a szíved táblájára. Akkor megkedvelnek, és tetszésre találsz az Isten és az emberek szemében.”
2. Az igaz ember útja, mint a hajnal pirkadása, egyre világosabb, míg fényes nap nem lesz.
3. Veszekedést kelt a gyűlölet, a szeretet fátyolt borít a hibákra.
4. A haragnak napján mit sem ér a gazdagság, de az igazságosság megment a haláltól.
5. A szívbeli bánat lesújtja az embert, de egy jóságos szó újra felvidítja.

6. Bízd az Úrra, ami tennivalód akad, akkor a terveid valósággá válnak.
7. Az Úr neve olyan, mint az erős torony, hozzá fut az igaz, és biztonságban van.
8. Elég legyen már, fiam, hogy hallgatod az intést, és eltévelyedsz a bölcsesség szavától!
9. Igazságot tenni öröm az igaznak, de nagy ijedelem a gonosztevőknek
10. Sokan keresik az uralkodó kegyét, de a férfi igaza az Úrtól származik.

Karácsonyfa állítás

Fajcsák Tibor atya Pilisszentlászló - Szentendre (Izbég) római katolikus keresztyének lelkipásztora igen komoly, immár két hónapja tartó betegsége ellenére idén is megszervezte immár hatodik alkalommal a karácsonyi fenyőfa állítását, a derék pálosaink által épített templomunkban.

A karácsonyfa állítás történelméről, igazán csak nagyon röviden:

- Mint azt „tudjuk-sejtjük,” a karácsonyoni fenyőfaállítás nem új keletű, hiszen hivatalos írások szerint is az első feljegyzés a karácsonyfáról már a 15. századtól származik. Természetesen akkor még, nagyon sokáig nem voltak szaloncukrok. Tehát almával és ostyával díszítették.

Érdekességgént kikíváncozik belőlem, amire egy történelmi jegyzet alapján találtam rá, hogy a Történelmi Nagy Magyarországon karácsonyfának

nevezték a földesúrnak karácsonyi adóként beszállított tüzelőt. Tényként kell kezelünk, viszont azt, hogy a karácsonyfa állítás szokása nálunk csak nagyjából, csak négy évszázaddal később az 1 800 – as évek második felében jelent meg.

Azt is tényként kell kezelünk, hogy kezdetben leginkább a németajkúak által lakott területeken, jelent meg. Utána néztem-kinyomoztam, hogy Pilisszentlászlón a szabadságharcunk leverését követő években a szlovák ajkú Joannes Cserveny (Vörös János) plébánossága idején terjedt el.

Ennek a hagyománynak szellemében Tibor atya idén is elhatározta két tekintélyes méretű fenyőfának a felállítását.

A nagyméretű fenyőfákat idén is Elsík Tamás készítette elő fűrészével a felállításához.

A felállításához Tibor atyánk is hozta a barátját, aki igen nagy segítségére volt a már említett Tominak, és a Szentendrére elszármazott Kosznovszki Józsinak, valamint az ifjú Surányi Zsoltnak.

Az asszonykéznek való munkálatokat Lukovszki Györgyné-Julka végezte a már összeforrt, összeszokott segítőivel: - Hupek Lászlóné Lidikével, Hupek Béláné Manyikával, és Kocskovszki Istvánné Marikával.

Derék asszonyaink igen jó tempóval szépen kitakarították a templomot.

Ami leesett éjjel, leolvadt estére

Ismét rekordnak számító mennyiségű hó esett le év végére. December elejei nagy havazással hasonló mennyiségben. A gondos falugazdánk legodaadóbb akarata ellenére sem bírt elbánni vele, hiszen elromlott az erre a célra kialakított munkagépe. Munka, tehát hókotrás közben romlott el a „masina”. Nagyon sokan meg sem várva az információkat az elromlott hóval kapcsolatban, igen nyersen fogalmazott írásokat tettek fel honlapunkra. Jómagam is tanúsíthatom, hogy a Petőfi utca mikor délelőtt kiálltam a kocsimmal, mint ahogy az a képen is jól kivehető középen egy nyomtávnnyira el volt tolva. Az is igaz, viszont hogy mint az szintén jól látható az erős havazás által ismét behavazott. Amilyen gyorsan jött, olyan hamar el is olvadt. Annyira hogy estére már ismét személykocsival is járhatóvá váltak utcáink. A bíráló bejegyzésekkel kapcsolatban több mondás is eszembe jutott ezekből idézve: - „Nagy hűhó

semmiért” - „Nagyobb volt a füstje mint a lángja” - „Aki adta el is vitte” Ugyanakkor, ilyen nagy mennyiségű hónap ilyen rövid időn belüli teljes olvadására az idősebb ajkúak sem emlékeznek.

Franyó Rudolf

Tessedik Sámuel 1742-1820

Majdnem negyvenöt éve végeztem a Tessedik Sámuel nevű szarvasi mezőgazdasági főiskolán. Kimagaslóan sikeres élete volt. Április 21 – án született. A nyár legelején. Édesanyja német nemzetiségű volt. Édesapja szlovák lelkész. Hősünk hét éves volt, amikor édesapja meghalt. Emiatt Pozsonyba költöztek, ahol a még nála is kisebb gyermekek házi tanítója lett, és közben tanult maga is hét éven keresztül. Innen két évre a debreceni főiskolára ment. Majd német egyetemeken látogatott előadásokat 2 évig: Erlangen, Jéna, Lipcse, Halle, Berelín.

Figyelve a fejlett módszereket az élet minden területén. Szarvasra került evangélikus lelkészként. Mellette iskolát alapított, ahol a háziipart és kertészkedést is begyakololtatta a gyerekekkel. Selyherhonyó tenyésztést, szövést. Gyümölcsfa ültetést „mindenhová”. Szlovákul és magyarul tanított, de naplóját és minden könyvét német nyelven írta. Megtervezte Azarvas négyzetes település szerkezetét. A szikes földeket meszes földdel javította. Emiatt elnevezték „vakondnak” A futóhomokot az amerikai akáccal „állította meg”.

Előtte nem ismerték. Pár szem lucernamagot hozott Németországból. Azóta az egész országban termesztjük. A szószékről is hirdette ezek fontosságát, az istállózó állattartással kímélve meg a gyümölcsfákat a felzabálástól. Feleségétől 13 gíereke született, de annak halála után még 5 a második feleségétől. A 18-ból 8 meg is élte a felnőtt kort. (Az imádkozás) A tanulás mellett minden tanítványát gazdékodásra, háziparra, termelésre tanította. Nem diploma után! Egyből.

Losonci Miklós

Hozzászólás

Hozzászólásom, Sweickhardt Gotthilf polgártársunk: - Gondolatok az elmúlt hét év beruházásairól címen megjelent cikkéhez.

A cikknek már a bekezdése, amely szerint: Az elmúlt években, falunkban több olyan beruházás történt, mely igazán nem válik dicsőségére annak, aki ezeket levezényelte. Minden beruházásnál az Önkormányzat kénytelen volt belenyúlni a zsebébe a meghatározott költségeken felül. Esetenként a beruházások ad hoc ötlennek tűnnek. Az, hogy milyen érdekek mentén alakultak ki, azt nem tudni. A cikk írójának dr. Sweickhardt Gotthilf alezredes úrnak nem csak átfutottam szemeimmel az írásán, de igyekeztem azt kielemezni, egyszerű politikamentes életet élő szerény műszaki főiskolai végzettségemmel.

-Az orvosi rendelővel kapcsolatos észrevételezésekkel egyetérték.

-Van új községháza épületével, annak tervezési, és műszaki kivitelezése ellen nincs negatív észrevételezésem. Ugyanakkor nekem is rébusz rejtvénynek tűnő dolognak tűnik, hogy olyan időszakban, amikor megszűnt Pilisszentlászlón mindennemű ügyintézés, miért volt szükség egy újabb „TANÁCSHÁZÁRA?” Úgy hallottam, hogy még moziterem, majd könyvtár is működött ebben a hajdanában községházának készült épületben. A régi épület felújításával, korszerűsítésével tökéletesen megfelelt volna a célnak! Főleg a mostani viszonyokhoz képest, amikor alig van hallgatóság a testületi üléseken. A testületi tagok között akadnak olyanok is, akik meg sem várják: - Hátakkor szavazzuk meg kedves elvtársak felszólítást! Két kezüket felemelve szavaznak.

Az esővíz elvezető rendszer. Nos, ezzel kapcsolatban csak annyit, hogy valóban nem tűnik igazából megfelelőnek.

Az Apátkúti patak medréről csak annyit, hogy azt legalább még további ötven méterig igen komoly baleseti szempontokat figyelembe véve, be kellett volna fedni.

A Petőfi Sándor utcában történt felújítással kapcsolatos észrevételezés: A Petőfi utca aszfaltozására nyert pályázatból a már „elkótyavetyélt” iskolánktól több futballpályányi hosszúságban történt az aszfaltozás. Derék munkát

végeztek az aszfaltozó emberek. Szép munkát végezve haladtak felfelé. Érdekes módon éppen a keresztényi katolikus hitvallású falualapító ősünk végső nyughelyénél elfogyott az aszfaltjuk.

Jómagam, mint templombajáró keresztény, érdeklődtem, hogy miért éppen itt hagyták félbe az aszfaltozást?

-Kérdésekre viszont csak „hadováltak-mismákoltak”. Tehát nem kaptam egyértelmű választ. Nagy öröömre szolgált, mikor számos keresztény testvéremtől megtudtam, hogy elfogyott a pénz, de majd hamarosan folytatódik az aszfaltozás.

Az ígérekhez képest megkésve bár, de folytatatták a munkát. Az aszfaltozás valóban folytatódott, de nem a befejezett résztől, hanem attól mintegy 40 méterre. Ezzel éppen azt a részt hagyták ki, ahol katolikus keresztényi elődeink végső álmukat alusszák. Tehát a temetőnk kerítése tart, ezt a sok futballpályányi hosszúságú aszfaltozás után kihagyták, majd így folytatták tovább az aszfaltozást nagyjából kicsikét nagyobb szakaszon, ahol csak egy oldalon vannak lakóházak, szemben a fatároló telephelyek, ahonnan úgyis csak terepjárókkal közlekednek.

Nos, ezt hogy éppen a gyönyörű pálos templomunk, valamint elődeink végső nyughelye előtt hagyják félbe, majd annak végénél mintha misem történt volna vidáman - dalolva folytatják az aszfaltozást. Ilyet bizony a legvéresebb szemű kommunistáink sem mertek volna cselekedni!

Azt is csiripelik a verebek, hogy ősi szentlászlói családok sarja, tehát helybéli vállalkozó volt a kivitelező!!!

Így néz ki a derék pálosaink által épített templomunk, és elődeink végső nyughelyére a bejárat.

A Kékes utcában nem vették figyelembe a tulajdoni viszonyokat, nem tisztem eldönteni, sőt még véleményt sem nyilvánítani, hogy annak javítása miért maradt félbe.

A Honvéd utcában a felújítást is okozó utólagos javításáról és annak anyagi vonzatáról nincs értesülésem.

A sportöltöző átalakítása és turisztikai köponttá alakításával kapcsolatban, mivel ez már építészeti dolog, nem tartom ildomosnak a véleménynyilvánítást.

Kivülálló szemével nézve viszont az első kivitelező, aki novemberi befejezésre vállalta el ezt az átalakítást, illetve újjáépítési feladatot, nagyon komolytalanul, hanyag szervezéssel dilettáns módon közelített szerződésileg elvállalt feladatához. Ezzel a tempóval végzett munkájával még idén (2024-ben) sem lehetett volna megtartani

a szokásos őszi nyugdíjas napot.

Az újabb vállalkozó, a kegyetlen esős „zimankós” időjárási viszonyok ellenére igen jó szervezéssel a zord időjárást leküzdve, néhány hét alatt többszörösen közelebb vitte az építkezést a befejezéshez.

Bátor Botond

Mi van?

A rendszerváltás előtt az ötven köbcentiméteres motorkerékpárokat robogónak hívták, és egyikükre sem volt kötelező a bukósisak. Lobogó hajjal motorozgattunk évtizedeken keresztül, mint az amerikai filmekben a „szelíd motorosok” (másnéven a halál angyalai). Szólt az elől menő barátom, hogy jöjjenek előre mellé, mert akar valamit mondani.

Mellé érve meglöktem a jobb könyökömmel a bal könyökét: „Mi van”? – kérdeztem mintha gyalogosok lettünk volna úgy pöccintettem meg kérdésemkor. Neki viszont elfordult a karja a kormányval együtt, és akkorát esett mint egy ólajtó! Még a csontja sem tört össze. Erre voltak jók a lassú robogók. Kis sebességnél sosem volt csonttörés, fejsérülés.

Losonci Miklós

Hozzászólás a mai vadászathoz c. cikkhez

Kétmilliárd éve jelentek meg az egysejtűek a Földön. Fényevők voltak. Fotoszintetizáltak. Ekkor jelentek meg a legelső vadászok is. Egysejtűeket evő egysejtűek. A vadászó egysejtűekből lett az egész állatvilág. Azsákmányaikból a növényvilág. Nekünk

embereknek mindenevő gyomrunk és fogazatunk van, mert kétmillió éve vadászunk és halászunk a gyűjtögetés mellett, de csak tízezer éve művelünk földet. S növényevő majmok nem fejlődtek emberré, mert a növények „elejtéséhez” nem kell ész. Az állatok elejtéséhez viszont rengeteg

gondolkodásra volt szükség. A csimpánzok minden kisállatra vadásznak. Sokkal „gyorsabbak” a behemót, levélevő gorilláknál. A mindenevő páviánok is sokkal mozgékonyabbak a gorilláknál, mert vadásznak is sok tízmillió év óta.

A tüzet viszont csak félmillió éve fedezték fel. A vadászatot örököltük a vadászó egysejtű őseinktől. Minden vaddisznó kocának 10 malaca születhet évente. Tíz év alatt 100. Az erdei táplálék nem tud tízévente megszázsorozódni. Viszont a természetett növényeink 100 szor is finomabbak az erdei gízgazoknál. A vadászok rengeteg vaddisznót akarnak, hogy rengeteget lőhessenek. A kocák és malacok kímélésével a vaddisznó valóságos csapássá vált a gabona és kukoricatermesztők számára. Az afrikai és ázsiai muszlimok viszont nem vadászták a vaddisznót, mert meg sem eszik. A túlszaporodás egyenlő járvány. A vadászok által felszaporított

vaddisznó „hegyeinket” az afrikai sertéspestis nullázta le, nem a vadászok. A túlszaporodott szarvasok képesek földig rágni a csemetefákat. A romániai medvék minden évben megölnek 1-2 embert, mert tízszeresen túl vannak szaporítva. A kevés vadnak sok ennivaló jut az erdőben. A sok vadnak kevés. A túlszaporított állományok éheznek. A vadászattal szabályozott állományoknak jut elég élelem az erdőben is. A világhisztéria miatt tízszer annyi jegesmedve van, mint száz évvel ezelőtt. Életveszélyes ennyi jegesmedve az emberekre. Mert tízszer éhesebbek, mint száz évvel ezelőtt. Minden növényevő állat együgyű, de a húsevők csak intelligenciával tudnak jóllakni. A vadászat tett minket emberre. Hófehérkét, Piroskát és a nagymamát is vadász mentette meg.

Losonci Miklós

Januári népszokásaink

Mint az év minden hónapjának, a januári hónapnak megvannak a hagyományai – népszokásai, amik évszázadokon át gyerekkorunk megmaradtak.

Elődeink idejében, még nem volt ilyen gyors léptékű a társadalmi viszonyok

fejlődése, ezért őrződtek meg meg évszázadokon át ezek a nagyjából, keresztényi hitvallásból fakadó szokásaink. Képzeletünkben visszatérhetün akár évszázadokra is alig történtek változások.

A fentiekre való hivatkozással bátorodom összeszedni nagyszüleink által még jelentősnek tartott napokról mondottakat.

Gyerekkori emlékezetem szerint **január 2.** Jézus nevenapjakét tisztelték. Nagymamámtól hallottam, hogy az első vértanú Jézus volt. Ezzel a nappal kapcsolatban mesélte, hogy ha ezen a napon hideg van, a régiek hite szerint hallható és érthetően szólalnak meg az állatok.

Január 6. Vízkereszt, a karácsonyi ünnepek

befejezése, a háromkirályok kezdőnapja. Gáspár, Menyhért, Boldizsár napkeleti királyok az utasok, útonjárók védőszentjei. Ehhez kapcsolódik a házszentelés szokása. Hajdanában a pap, néhány ministránsgygyerek minden hívő házába ellátogatott és az ajtóra felírta a három király nevének kezdőbetűjét és az éppen időszerű évszámot az ajtótokra. Ilyenkor a háziak megkínálták őket ünnepi finomságokkal.

Január 15-én Remete Szent Pálra s egyben a magyar alapítású Pálos rendre emlékezünk. Ám folytatódnak a pálos ünnepek, január 17-e Remete Szent Antal emléknapja, január 20-a pedig a rendet megalapító esztergomi Boldog Özyéb. Antal a háziállatok védőszentje volt, a hozzá kapcsolódó gazdag hiedelem – és szokásvilág a barokk korban már a páduai Szent Antal alakjához kapcsolódva élt tovább.

Január 18-át, Piroška napját régen mint a háztűznézésre, eljegyzésre legalkalmasabb napot tartották számon. A közmondás szerint: „Piroška napján hogyha fagy, negyven napig el nem hagy!” A régi hagyomány szerint ezen a napon szívesen viseltek piros kendőt a leányok, mert abban reménykedtek, ha így tesznek, még abban az évben férjhez is mennek.

Január 21. Szent Ágnes ókeresztény szűz és mártír

emléknapja, a legrégebbi időktől fogva tisztelt szentjeink egyike. Az öregek úgy mondták, ha Agnis napja fagyos lössz, Vince napja langyos lössz” Ám, ha ilyenkor méis csak enged a hideg, s e nap időjárása szeles, esős, skkor bizony az előttünk álló nyáron meggyúlik bajunk a viharokkal. Sőt, ha Ágnes napján megcsordul az eres, az egyben hosszú, kemény telet feltételez.

Január 23–a Mária eljegyzése, vagy Mária

mennyegzője, a népi jámborság különösen is számon tartott alkalm. Ha ezen a napon hosszú jégcsapok lógnak az eresz alatt, magasra nő a kender, szép nagy csöveket hoz a kukorica. Az asszonyok régen összegyűltek egy fölékesített Mária szobor előtt, majd felolvasták a Szűzanya eljegyzéséről szóló részt. Az ájtatosságot követően borral kaláccsal lakodalmat idéző mulatságokat is tartottak.

Humor

Részletek az Elődeink humora I-IV. kötetekből

SOROZÁS

Hajdanában az 1867-es kiegyezés előtt még verbuválás, katonafogdosás volt a módi.

Később elődeink idejében a sorozás, amelynek lényege az volt, hogy a mindenkori rendeleteknek megfelelően a bizonyos életkort elért legényeket az illetékes községek, városok vezetői bekísérték felszalagozott szekerekkel, borgőzös hangulatban lévő, mellükön regruta szalagokat viselő katona jelölteket az arra kijelölt helyre.

Így volt ez az említett kiegyezés után, de ez a népszokás az ötvenes, hatvanas években már elveszítette jelentőségét.

A mindenkori tanácselnök kísérte be regrutáinkat a Szentendrei Kiegészítő Parancsnokságra. Itt a kötelező orvosi vizit után eldöntötte a bizottság regrutáink alkalmasságát a hadviselésre.

Azután hazajöve, a most már katonajelölteket meghívta a tanácselnök az állami pénzből erre az alkalomra rendelkezésre bocsátott pénzkeretből megrendelt hordó sörre, vagy egyéb italra.

A sorozó bizottság előtt megjelent pilisszentlászlói regruták között volt Laci is.

Nagy bánatára átesett az orvosi vizsgálaton- Hiába panaszkodott lúdtalpára, gerincfájdalmaira, rossz tüdejére, fájó szívére, rossz látására a katonaorvos életerős, szikár, kiváló katonának való fiatal látott benne. Így szólt hangosan az asszisztensnek:

- Megfelel.

Lacika szomorúan vette tudomásul ezt, amit közölt is az orvossal.

- Doktor, én nem tudtam idáig, hogy ilyen egészséges vagyok.

- Jól van fiam, nyugodj meg – ütögette meg vállát

az idős doktor úr.

László ezektől a szavaktól lett ideges.

A következő adminisztratív üteme a sorozásnak, ahol név, lakcím, születés, anyja neve, voltak a fő kérdések.

- Neve?

Nos erre kénytelen volt válaszolni.

- Hol lakik?

- Nem messze a főtértől.

- Anyja neve?

- Franciskának hívják a szomszédok.

- Hol született?

- Otthon az első szobában.

Kezdett dühbe gurulni az írnök őrmester.

Azonosítani akarta a hadrafogható személyt.

- De mikor történt ez? – kérdezte most már szinte ordítva az őrmester.

- Miért nem kérdezték meg Vilmost? – mondta nevetve, játszva a kelekótyát.

- Ki az a Vilmos? – szólt a kérdés.

- Hogyhogy nem ismeri? Elöttem volt itt, majdnem a szomszédom, és egyszerre születünk, azt mondta nekem a Baba néni.

- Ki az a Baba néni?

- Erős nő bábaasszonya a falunak.

Nos, elfogyott az őrmester türelme, idióta szót használva bedobta Laci kartonját a katonaszolgálatra alkalmatlanok dobozába.

Lacival közel egyidőben született Vilmos sokadmagával leszolgált az akkori két év katonaidőt.

Lacit soha többé nem hívták sorozásra, így soha nem élvezhette a katonaság dicsőségét.

F R

Szent Özséb

Özséb életét Gyöngyösi Gergely I. Remete Szent Pál Remete testvéreinek élete című latin nyelvű kódexéből ismerhetjük. Szüleit a krónikás nem nevezi meg, csak annyit ír, hogy híres magyar családból származott. Egyes adatok szerint a királyi udvar várispánjának fia. A helyi káptalani iskolában tanult. A hagyomány komoly, jóságos, visszahúzódásra hajlamos papként emlékezik róla. Hamarosán tagjai sorába iktatta az esztergomi főkáptalan: kanonok lett. Szabad idejében könyveket írt, ezeknek azonban még a címe sem maradt fenn. Gyöngyösi leírásából arra lehet következtetni, hogy egyházi jogi műveket írt.

Élénk kapcsolatban állt a környék remeteivel, akik bejártak a városba vesszőből font kosaraikat élelemre cserélni. Özséb többször meglátogatta őket, és maga is megkívánta a remetei életet, ekkor azonban még Báncsa István, az esztergomi érsek nem adta beleegyezését.

A tatárjárás idején megostromolták Esztergomot, de a fellegrárat nem tudták bevenni. A rengeteg sebesült miatt egy ideig még nagyobb szükség volt Özsébre; végül 1246-ban megkapta Báncsa jóváhagyását. Ekkor lemondott kanonoki méltóságáról, javait szétosztotta a rászorulóknak között, és két (más forrás szerint hat) társával a Pilisszántó közelében lévő sziklás rengetegbe vonult, a mai Keszthely határában lévő Hármasharangba, ahol remeteként élt.

A barlang elé egy nagy fakeresztet állított. Egy alkalommal a kereszt előtt imádkozva csodálatos látomásban részesült: az erdő mélyén sok apró lángot pillantott meg. A lángocskák egymás felé tartottak, s végül a kereszt előtt tüzes fénynyalábbá olvadtak össze. A keresztről pedig hangot hallott: „Özséb, gyűjtsd össze a remeteket egy szeretetközösségbe!”

A látomásnak engedelmességgel, 1250-ben a barlang mellett megépítették monostorukat és a

hozzá tartozó templomot. Ez a laza remetei közösség az országban szép számmal lévő és meglehetősen régóta működő remetekhez képest jó helyzetbe került, ugyanis Özséb személyében volt papjuk, aki az egyházjogban jártas, tanult ember volt.

Özséb ezután sorra járta az országban a nagyobb remeteségeket. Először a Pécs melletti Szent Jakab-hegyi remetekhez ment, akik már 1225-től közös életet életek. A legenda szerint Bertalan pécsi püspök által készített szabályzatuk volt. A két monostor ekkor egyesült, amelynek tagjai őt választották meg első tartományfőnökükké. Közösségük égi patrónusává Remete Szent Pált tették meg, s magukat „Első Remete Szent Pál testvéreinek” nevezték. Mivel az első monostor a Szent Kereszt tiszteletére épült, sokáig a „Szent Kereszt testvéreinek” is hívták őket. E két kolostorhoz az idők folyamán egyre több és több kolostor csatlakozott, amelyek a Bertalan-féle szabályzat, majd később az egyes egyházmegyék püspökeinek regulái szerint éltek.

Az 1256-os esztergomi zsinaton Özséb már mint Első Remete Szent Pál rendjének provinciális írtá alá nevét. (Bár az oklevél hitelessége vitatott).[1] 1262-ben néhány társával Rómába ment, hogy a Szentszék jóváhagyását és megerősítését megszerezze a rendalapításhoz. Itt sikerült megszereznie Aquinói Szent Tamás pártfogását IV. Orbán pápa előtt. A pápa nem hagyta jóvá az új rendet, mert nem látta biztosítottak a szükséges anyagi feltételeket, ezért Pál veszprémi püspököt bízta meg a szerzetesrend kolostorainak megvizsgálásával. Pál ezt elvégezve, a pápa felhatalmazása alapján a rend működését jóváhagyta I. Remete Szent Pál Rendje néven.

Az általa alapított Szent Kereszt monostorban halt meg, súlyos betegség után. A templom sírboltjában temették el.

Impresszum:

A szerkesztőség címe: 2009 Pilisszentlászló, Petőfi S. u. 55.

Felelős szerkesztő - kiadó: Franyó Rudolf

E-mail: franyorudolf@citromail.hu | Tel.: 06 20 947-9243, 06 26 338-093

Megjelenik havonta • Iktatószám: CE/15092-2/2015